

## Mira.

Spisal A. Sever.

**B**alkon je bil odprt, da je skozi steklena vrata pihljala dopoldanska sapica, ki jo je dvignilo znad travnikov gorko solnce. Na dvorišču je bilo tiho, za vrtovi pa je že vršalo mestno vrvenje in nervozni šum se je lovil v salon ter se tresel neprenehoma v istih niansah.

Mira je prišla iz spalnice. Malomarno je imela ogrnjeno vijoličasto nočno haljo, ki se ji je ohlapno spuščala proti tlom in delala za njo dolgo vlečko. Zavihtela je široke rokave, obrobljene z belimi čipkami, kakor da so ji v nadlego, potem pa je stopila na balkon. Nobenega oblaka ni bilo na nebesnem svodu. V ozadju so se dvigale v modrino visoke strehe kakor glediške kulise in ogromna cerkvena kupola z zvoniki se je veličastno dotikala neba, ki je bilo kakor umito.

Miri se je zazdehalo in šla je nazaj. Stopila je pred ogledalo, ki je stalo nasproti vrat, ter potegnila z belimi, afroditskimi prsti preko čela, da si je uravnala bujne temne, ob straneh proti ušescem spuščajoče se lase. Zdelo se je, kot bi se divilo blesteče steklo, ki je segalo od stropa do tal, ter občudovalo njeno krasoto in se bliskalo radosti, kakor da so se oni baročni obrazi, tiste smehljajoče se ovčarke s širokokrajnimi slamniki iz zavozlanimi pentljami, ki so bile razvrščene po zavitem, vijugastem okviru, spogledavale in bi se pregibali beli, pozlačeni, umetno izrezljani listi. Mira pa se ni smehljala; črne oči so ji bile preprežene s prozorno tančico in svoje podobe skoro opazila ni. Okoli ust ji je ležal prezirljiv izraz, ki je pričal, da se je zavedala svoje lepote. Zamížala je, a nato je zopet privzdignila leno in z aristokraško lagotnostjo dolge obrvi in hipoma ji je švignil smeh po bledem, interesantnem obrazu. Pogledala je pozorno v ogledalo in vse je zatrepetalo v njej; vse mišice so se ji napele in prsi so se ji začele burno gibati pod vijoličasto svilo. Zakrila si je lice z rokami ter se zasmejala na glas. Vsa kri ji je šinila v senca in pohitela je v kot, kjer je stala velika garnitura, prevlečena z belo svilo, pa se spustila na zofo; glavo je naslonila na pozlačeno naslanjalo in se začela igrati z dolgimi, ozkimi čopi,

ki so ji viseli na nočni halji. Oči je vprla v strop, poln težkih, baročnih okraskov, a prsi ji je pretresal v presledkih zvonek smeh, da je odmeval po salonu.

Mira je bila najbolj oboževana dama cele družbe v mestu. Zaničevala je nebrojne kavalirje, ki so se zbirali dan za dnem okoli nje v domači hiši. Nekako le iz navade je sprejemala z materjo, bankirjevo vdovo, posete in najodličnejše člane »jeunesse dorée« je odlikovala s prijaznostjo samo navidezno. Prisiljeno je poslušala poklone ter jim odgovarjala čisto formalno, kakor je bilo vse formalno, kar je bilo okoli nje. Za moške se je zanimala toliko, kolikor se je zanimala za različne mode, ali docela lahko bi prestala brez vsake mode in brez vseh dvoriteljev. Najrajša je videla, če se je drznil kdo poskusiti, da bi postal ž njo intimnejši; zavrnila ga je prešerno in notranje veselje jo je obšlo, če je kdo pokazal tako svojo resnično nrav, in strastno se je radovala ob njegovi zadregi. Taki trenotki so ji ostali v spominu in vedno jo je veselilo, da je ponižala ljubeznivega viteza; bil ji je to triumf, ki ji je nudil neizčrpljiv užitek.

Mlada je bila in krasna, toda živela je že veliko. Družbo je poznala, ko je nosila še kratka krilca, ker je stopila na parket že tedaj, ko se navadnim meščankam o njem komaj sanja. Nasičenost je nosila vsled tega v sebi, ki ji ni dala, da bi se vrgla sreči in veselju z odprtim srcem v naročje. Težko ji je bilo spočetka prenašati vse vezi, ki jih ji je nalagalo stališče staršev vsled ogromnega bogastva, ali polagoma se jih je tako privadila, kakor se privadi pivec absintu, ki mu je zoprn, pa sčasoma ga ne more več pogrešati, ker mu postane zoprni okus nekak užitek. Za napoko bi imela, če bi kdo prestopil določene meje, katere so se ji zdele sicer smešne, a ki jih je hotela ravno radi tega. Neumne so se ji zdele soareje, ki so bile večer za večerom v materinski hiši, in vsi sijajni plesi, ki jih je posečala, so se ji videli nepotrebni, a ugajala ji je ona napetost, ki se zdi vsem neutemeljena, ki jo pa negujejo vsi hote in nalašč. Otročja ter prostaška ji je bila odkritost in prostodušnost in zdela se ji je radi tega nekako odurna in komična. Ljubezen in iskrenost sta ji bili tuji; zamorila je srce; stopil je na njegovo mesto razum; zato pa se je zavedala vedno in povsod, da nadkriljuje okolico. Mrzlo je bilo vse okoli nje, kajti toplote ni marala; mraz ji je prijal in ugajal njeni prenasičenosti.

Dva večera zapored pa je igral na klavir pri soareji virtuoz, ki ga je uvedel neki aristokrat. Prsti so mu švigali po tipkah, da

jih skoro ni bilo razločiti, in košati kodri so mu vihrali, potem pa je ostal miren ter sviral kakor okamenel. Sveče so mu metale odsev na blede obraz, da se ji je zdel silno žalosten, če ga je pogledala. Ko je končal, so mu vsi gostje, kar jih je stalo okoli njega, glasno klicali: »Bravo, bravo Emanuel!« Virtuoz pa je vstal ter šel njej poljubit roko; slonela je na fotelju in mu ploskala. Gledal je v tla, a ko se ji je ozrl v obraz, je videla v njegovih očeh nekaj tako krotkega in vdanega, da ji je zbudilo pozornost in da ga je opazovala neprestano, ko je nadaljeval. Niti trenil ni, ko so mu vreli glasovi izpod prstov, in zdelo se ji je, da plava tudi Emanuel v njih ter jim kaže pot in jih vlada kakor kralj.

Jutro potem ji je bilo vse skupaj smešno; kakor junak v operi se ji je dozdeval Emanuel. Nehote si ga je predstavljala v našemljenem triko-kostumu, z mečem ob strani, z levico na srcu, z desnico pa visoko zakrivljeno v zrak.

Sinoči so se sestali zopet in virtuoz je pripeljal prijatelj s seboj. Mira se je norčevala iz kavalirjev in ko se ji je poklonil Emanuel, se mu je poredno nasmejala v lice. Ta je vidno zardel ter odšel v stran. Igral je navadne stvari, lirične pesmi in sonate. Le enkrat so mu zavihrali kodri in takrat se je skoro vzpel s sedeža, pa hipoma je sedel spet nazaj, kot bi se bil streznil, a glasovi so mu tekli dalje nalik mirni reki. Naposled je prekinil nenadoma ter stopil nazaj. Ko so šetali po salonu, približala se mu je Mira sama, da se mu zahvali za ljubeznivost, ker je počastil hišo s posetom. Emanuel se je ves stresel pred njenim samozavestnim in zmagujočim pogledom, potem pa ji je ponudil roko, da se ga je prijela. Govoril je malo in na vprašanja ji je odgovarjal le na kratko, nekolikokrat pa se je ozrl tako, da je osupnila, prav kakor bi pogledala skozi okno ter bi se ji odprl čisto neznan, nov svet, in stisnil ji je roko, da je čutila, kakor bi švigale iskre vanjo. Ko so se poslavljali prvi gostje, je bila Mira v sprednji sobi, in prišel je Emanuel mimo nje, pa mu je dejala: »Na svidenje!« On se je stresnil in tako naglo jo je poljubil na rame, da niti sama ni vedela kdaj, a čutila je kot žgočo liso njegov poljub na mehki, beli koži.

V tem je izginil skozi vrata. Na pragu se je obrnil še enkrat, a potem je odšel brzo po hodniku.

Miri je postalo čudno. Zravnala je elastični vrat, kakor bi se ozirala za kom, in stisnila je ustnice. Bila je vsa ostrmela, s cipelico pa je udarila ob tla. In odšla je, ne da bi se ji videla razburjenost, nazaj v družbo, a dala je gostom razumeti, naj se poizgube . . .

Zjutraj, ko je vstala, je šla takoj v salon, kjer se je vršila prejšnji večer soareja. Na zofi se je zazibala v sanjarjenje in nič več se ni razlegal zvonki smeh med stenami. Spočetka se ji je zdel tudi danes Emanuel smešen. Smešni so ji bili vsi kavalirji in vsakega moškega je vpoštevala Mira toliko kot lakaja, ki je sedel zadaj na sedežu, kadar se je vozila s svojimi belci na izprehod. Ljubezen se ji je zdela igrača puhlih deklet, ki čitajo rdeče vezane sentimentalne romane, ko še ne poznajo različnih športov z žogo.

Pa kaj je neki ta Emanuel? Plah človek je, ki se mu laskajo znanci, ker je umetnik, ki pa menda ne pozna niti običajnih fraz. Čudno, da jo ta pianist toliko zanima, da ga mora toliko vpoštevati. Kakšen izraz ima v očeh, kako vse vre v njem! Kakor kakšnemu demonu se mu svetijo oči; v njih gori nekaj, nekaj, kar se ne da razložiti tako lahko. Podoben je hipnotizerju, ki dobi človeka bliskoma v oblast, ne da bi se mu mogel ustavljati.

Šla je k zajutreku. Vsa je bila vznemirjena, pa je odprla okno ter zrla na ulico. Ne more ga pozabiti! Da bi ga dobila, da bi ga mogla premotriti tega umetnika docela! Razljutila bi se skoro nad njim in nekakšna maščevalnost jo je vlekla k njemu. Demon!

Popoldne, po kosilu, se ni ganila Mira z doma, niti ni sprejemala posetov dopoldne. Zaprla se je v spalnico, da bi čitala francoske časnike. Pa kaj, čitala je vrsto za vrsto, ali nič je ni hotelo zanimati. Pričela je drug članek, ali tudi ta ji ni ugajal. Mislila je že poslati pismo Emanuelovemu prijatelju, naj privede jutri zvečer umetnika zopet s seboj. Premislila se je in raztrgala vse skupaj, toda skoraj ji je postalo zopet žal. Videti mora še enkrat tega čudnega človeka in govoriti ž njim. Obšla jo je čudna strast in stopnjevala se ji je s tako silo, da jo je prav peklo v vsej notranjščini, kakor če bi ji tlelo oglje v telesu.

Prišel je večer čisto neopažen. Mrak se je storil in modro nebo se je polagoma bolj in bolj temnilo, in ko so se sence raztegnile, prižgale so se visoko v temi zvezde ter zagorele z nemirnim svitom pomladanskega večera.

Mira je postala nestrpna; kri ji je besno plula po žilah. Bilo ji je, kakor da je v vznemirljivi, topli kopeli. Emanuela mora dobiti, mora govoriti ž njim! Kako je sedel za klavirjem, kakor kralj, in vreli so mu akordi izpod prstov, a črni, košati kodri so se mu stresali okoli čela! V očeh mu je plamtel čuden, nadnaraven ogenj. Je li bila to ljubezen? Poljubil jo je na ramo, in poljub se ji je vsesal v meso. Bila je ljubezen!

Vsa omočena je bila, polna opojnega veselja. Nič več ji ni bilo prestatu na mestu. Ven mora, ker so ji pretesne sobane in saloni. Sama pojde, oprezno, da je kdo domačih ne opazi ter da ne zbudi pozornosti in začudenja, ker je že mrak. Morda sreča na promenadi Emanuela ali pa vsaj kakšnega znanca njegovega, da mu naroči, naj ga povabi zopet na soarejo.

Vse polno ljudi se je šetalo po cesti, svetiljke pa so gorele na kandelabrih tako veselo, da je bilo svetlo kakor po dnevi. Mira je hitela. Hotela je napraviti vtisk, kakor da ima nujen opravek. Smeh se je razlegal okoli nje in glasili so se veseli pogovori, po sredi pa so se vozile kočije v lahkem diru.

Motrla je pozorno šetalce, toda nikogar ni poznala. Prišla je do aleje, ki se je razprostirala sredi med visokimi poslopji. Dolgi, snežnobeli češuljasti cvetovi akacij so viseli raz veje med zelenimi, drobnimi peresci, med drevjem pa so gorele luči jasno in svetlo. In beli cvetovi, ki so bili videti kakor srebrni, so se vrstili daleč tja doli in na strani in opajajoči vonj akacij se je širil po vzduhu, a nad alejo je sanjalo temno pomladansko nebo.

Vse je vriskalo v njej; neizrečeno slast je čutila v sebi. Tako lepa kakor pomladna noč in tako opojna kakor balzamski duh akacij je ljubezen. Podobna je sanjam, ki priplavajo o polnoči, ko sijajo zvezde v pestrobojnih slikah v dušo.

Vrnila se je domov. Zdelo se ji je, da gori zelena ampola v budoarju tako svečano in kakor da je postala večja, v salonu pa da poje klavir sam tako lepo in prijetno kakor pri soareji.

Jutri bo zopet sviral Emanuel! Ko se naredi noč, pride skozi vrata in okoli čela mu bodo vihrali kodri, temni in gosti . . .

Spati ni mogla nič, le v polsnu se je zibala. Ko se je mesto zbudilo iz spanja, je bila že v obednici pa je gledala doli na vrtove. Potem je mislila pisati pisma in vzela je v roko časnik, ki ga ji je prinesel lakaj. Čitala je pazljivo, naenkrat pa je izpustila list na tla. Ves krasni obraz ji je postal trd in čutila je na njem ledeno krinko. Časnik je naznanjal, da je virtuoz Emanuel odpotoval.

Mira je vstala s fotelja. Vijoličasta nočna halja jo je bohotno odevala. Alabastrske roke so se ji krčile krčevito, da so se široke, fine čipke na rokavih kar tresle. Iz oči, ki so bile polne ponosa in prezirljivosti, ji je švigala jeza in ogenj, ki je bil strašen kakor strela, ki se zažene iz oblakov. Potem pa je planila kvišku nalik tigrinji, v prsih pa se ji je nekaj utrgalo. Sopla je težko. Bila je videti, kakor

da se je vzdignila od tal, in zdelo se ji je, kot bi se zibal ves salon ter se majali fotelji okoli nje. Pesti je stisnila pa skočila naprej.

V kotu je stala na stolcu velikanska porcelanasta vaza ob rdečih tapetah in v njej so cvetle bele, tanke lilije z zavitimimi cvetovi na vitkih steblih, podobne vestalkam v deviških oblačilih. Zgrabila je vazo ter jo zavihtela visoko nad glavo in jo treščila ob tla, da je zadonelo in se je razbila na tisoč koscev.

Lilije so ležale na tleh, kakor bi plakale ob izgubi svoje krasote. Mira pa je stopila nanje in jim pohodila bele kelihe; potlačila jih je in uničila popolnoma!

Potem pa je bila v trenutku mirna. Strežaj in dekle so prihitele v obednico, ona pa je odšla počasi v salon.

Stopila je pred veliko baročno ogledalo z zakrivljenim, vijugastim okvirom, ki se je raztezalo od tal do stropa, in se pogledala vanje. Stala je kakor kip pred steklom. Poteze v obrazu so se ji poglobile. Neki neizrekljivo prezirljiv izraz se ji je naselil na lice. Črne obrvi, ki so se ji zanosno vzdigale nad očmi, so se zbočile visoko. V duši ji je pa bilo, kakor da se je zbudila iz opojnih sanj, in čudila se je sama sebi. Zdelo se ji je, da so ovčarke s širokimi slamniki in zavozlanimi pentljami pod brado na okviru ogledala odprle široko oči ter strmele vanjo. Stala je tako nekaj časa. Nato pa je sklonila klasično glavo z bujno, črno frizuro nazaj in ciničen, samozavesten smeh se je razlegal po salonu. —



## Nate mislim . . .

**K**ot veselo šepetanje  
gre skoz mojo tiho dušo  
vsak spomin na tvoj obraz.

In ko hodim po aleji,  
koder lani sva hodila,  
postojim tam pod kostanjem,  
kjer sva se brez solz ločila.

In če zvon večerni poje,  
ko si ti molila ave,  
molim v svoji tihi duši,  
molim iskrene pozdrave.

P. Grošelj.

